OIKEUSMINISTERIÖ

Lausunto

Kriminaalipoliittinen osasto
Erityisasiantuntija Jukka Oikarainen

24.9.2018

Lakivaliokunta 25.9.2018

E 62/2018 vp

Ehdotus Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston (EU, Euratom) N:o 883/2013 muuttamisesta Euroopan syyttäjänviraston kanssa tehtävän yhteistyön ja OLAF:n tutkimusten vaikuttavuuden osalta.

Euroopan komissio on antanut ehdotuksensa Euroopan petostorjuntaviraston (OLAF) tutkimuksia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 883/2013 muuttamisesta. Komission ehdotus keskittyy OLAF:ia koskevan asetuksen muutosehdotuksissa pääosin OLAF:n ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) yhteistoiminnan mahdollistamiseen ja OLAF:in tutkintatehtävän vaikuttavuuden lisäämiseen.

Oikeusministeriö yhtyy valtionvarainministeriön kantaan EU:n taloudellisten etujen suojaamiseen liittyvän lainsäädäntökehityksen vahvistamisesta ja petostentorjuntaan käytettävissä olevien keinojen tehokkaan hyödyntämisen tärkeydestä. Oikeusministeriö pitää hyvänä sitä, että asetus on tarkoitus saada hyväksyttyä ennen EPPO:n toiminnan käynnistymistä vuoden 2020 lopulla. Virastojen välisen yhteistoiminnan mahdollistaminen on merkityksellistä erityisesti viraston toisiaan täydentävän roolin vuoksi. Oikeusministeriö pitää tärkeänä varmistaa, että virastojen välinen tietojenvaihto on tehokasta, toimivaa ja OLAF voi omalla toiminnallaan tukea ja täydentää EPPO:a sen tutkinta ja syytetehtävissä. Neuvottelujen jatkovaiheessa tulisi myös seurata, että virastojen toiminta on jatkossa kustannustehokasta ja mahdollisia toiminnallisia päällekkäisyyksiä tulisi välttää.

EPPO State of play

Euroopan syyttäjänvirasto (EPPO) on perustettu 12.10.2017 annetulla asetuksella (EU) 2017/1939. EPPO koostuu Luxemburgiin sijoitettavasta keskusvirastosta ja jäsenvaltioissa toimivista Euroopan valtuutetuista syyttäjistä. Keskusvirasto koostuu kollegiosta, pysyvistä jaostoista, Euroopan pääsyyttäjästä, Euroopan varapääsyyttäjästä, Euroopan syyttäjistä ja hallintojohtajasta. Kollegion muodostavat Euroopan pääsyyttäjä ja yksi Euroopan syyttäjä kustakin EPPO:n jäsenvaltiosta. EPPO-asetuksen 22 artiklan 4 kohdan mukaisesti siihen saakka, kunnes EPPO:n kollegio ryhtyy hoitamaan tehtäviään asetuksen mukaisesti komissio hoitaa artiklan mukaisia tehtäviä kuullen jäsenvaltioiden edus-

tajista koostuvaa asiantuntijaryhmää. Kyseinen asiantuntijaryhmä on kokoontunut vuoden 2018 aikana säännöllisesti ja viimeksi 11.-12.9.2019. EPPO:n on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2020 lopussa.

Ajankohtaisin asia EPPO:n perustamisessa on tällä hetkellä Euroopan pääsyyttäjän valinta- ja nimittämismenettelyn aloittaminen. Neuvosto on hyväksynyt EPPO-asetuksen 14 artiklan 3 kohdan mukaisen valintapaneelin perustamisen. Kahdestatoista henkilöstä muodostuvan valintapaneelin tehtävänä on laatia pätevistä Europan pääsyyttäjäehdokkaista esivalintaluettelon, jonka pohjalta Euroopan parlamentti ja neuvosto nimittävät yhteisellä sopimuksella Euroopan pääsyyttäjän seitsemän vuoden toimikaudeksi, jota ei voida uusia. Valintapaneeliin kuuluu Suomen valtakunnansyyttäjä Raija Toiviainen. Komission ilmoittaman aikataulun mukaan Euroopan pääsyyttäjää koskeva hakuilmoitus on tarkoitus julkista syys-lokakuun aikana. Ehdokkaat Euroopan syyttäjäksi olisivat näin ollen selvillä marraskuun loppuun tultaessa. Euroopan pääsyyttäjä nimitettäisiin tehtäväänsä joulukuun 2018 ja tammikuun 2019 aikana.

Oikeusministeriössä on valmisteltu kesän aikana nimeämismenettelyn aloittaminen Suomen ehdokkaiksi Euroopan syyttäjän tehtävään. Komissiolta odotetaan syksyn 2018 aikana kirjettä, jossa jäsenvaltioita pyydetään nimeämään kolme ehdokasta Euroopan syyttäjäksi. Komission esittämän alustavan aikataulun mukaan jäsenvaltioiden ehdokkaiden tulisi olla nimettynä helmikuun loppuun mennessä 2019. EPPO:n kollegion on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2019 lopulla. Suomi pitää hyvänä, että EPPO:n perustamisaikataulussa on edetty suunnitellun mukaan ja viraston toiminnan aloittaminen vuoden 2020 lopussa on mahdollista.